

Motion till riksdagen 2024/25:2090

av **Noria Manouchi m.fl. (M)**

Framtidens apotek

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga nya reformer inom apoteksregleringen för att rusta apoteken för framtiden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Avregleringen av svensk apoteksmarknad år 2009 innebar flera fördelar för patienter och samhället i stort. Med den nya modell som infördes ökade konkurrensen och ledde till en markant förbättring av tillgängligheten, med fler apotek över hela landet som dessutom har längre öppettider nu än då. Det underlättade också för patienter att få tillgång till sina läkemedel snabbt och enkelt, särskilt på de platser där det tidigare fanns färre apotek.

Den nya och större variationen av apotekstjänster, samt den konkurrens som nu råder om kundernas förtroende, har service och innovation förbättrats. Apoteken har breddat sina utbud av hälsorelaterade produkter och tjänster, samtidigt som patienternas möjlighet till personlig rådgivning stärkts. Dessutom har ökad konkurrens bidragit till prispress på vissa receptfria läkemedel, vilket gynnar konsumenterna.

Slutligen har avregleringen skapat fler arbetstillfällen inom apotekssektorn, när också privata aktörer kunnat etablera sig på marknaden. Med det nya, dynamiska och flexibla

system som idag är gällande, kan apoteken snabbare anpassa sig efter patienternas och samhällets behov – som ju skiftar över tid.

Men mer behöver göras för att apoteken även fortsättningsvis ska kunna bidra med hög tillgänglighet och service över hela landet. Den ökande läkemedelsbristen, behovet av moderniserade arbetsmetoder och bristen på farmaceuter påverkar både apoteken och i förlängningen såklart patienterna. För att stärka apoteksmarknaden och verkligen släppa loss dess potential inför framtiden, behöver mer göras för att apoteken ska kunna möta de utmaningar som ligger framför oss.

En åtgärd som skulle kunna avhjälpa den globala läkemedelsbristen är att ge apoteken ökade möjligheter att byta ut läkemedel inom ramen för nu gällande regelverk, särskilt vad gäller läkemedel som inte omfattas av läkemedelsförmånen. Genom att apotek får ökad möjlighet att genomföra läkemedelsutbyte kan vi säkerställa att fler patienter får tillgång till rätt läkemedel utan förseningar.

Utöver det bör apotek ges befogenheten att tillfälligt förlänga giltighetstiden på recept och genomföra extra expeditioner när det är nödvändigt, för att undvika avbrott i patienters läkemedelsbehandlingar. En sådan ordning skulle minska riskerna för behandlingsavbrott och därmed förbättra kontinuiteten i vården.

Vidare kan vi blicka ut i Europa och konstatera att många länder har givit farmaceuter rätt att ordinera och administrera vacciner, vilket både ökat vaccinationsgraden och lett till en kraftigt ökad tillgänglighet. Om Sverige tillät detta på samma vis skulle vi otvivelaktigt se liknande resultat. Därför bör farmaceuter ges ordinationsrätt för vissa vaccin under kontrollerade former, och i ett nästa steg skulle detta kunna utökas till att omfatta andra enkla åkommor.

Även andra yrkesgrupper kan få större förtroende att bidra till apotekens tjänster. Apotekstekniker med yrkeshögskoleutbildning bör ges möjlighet att få utföra fler uppgifter för att avlasta farmaceuter – ett bristyrke – vilket potentiellt skulle minska den administrativa bördan och frigöra farmaceuters tid till mer kvalificerade uppgifter.

I glesbygd kan det också behövas särskilda lösningar för att säkra tillgängligheten. Ibland har apotek i glesbygd svårt att bemanna med farmaceuter, vilket gör att öppettiderna minskas ned. Men en översyn av kravet på fysisk närvaro av farmaceut i expedition, skulle kunna råda bot på delar av problemet. Nya digitala lösningar bidrar med effektivisering och förbättring på många av vårdens områden, och skulle kunna vara en nyckel även här, givet videokonferenslösningarnas framfart och möjligheten att genomföra digitala signaturer.

Moderaterna är ett parti som arbetar för att få ordning på Sverige, men är också en gammalt parti som vill att människors liv ska vara enkelt. Att man idag kan köpa värktabletter i matbutiken eller på macken är ett exempel på hur livet blivit enklare sedan omregleringen av apoteken, inte minst för stressade föräldrar som försöker få vardagen att gå ihop. Den generation som är född på nittio-talet har knappt upplevt ett Sverige där man inte kan göra liknande ärenden på helgen, så som det var förr.

Mycket mer behöver göras för att utveckla framtidens apotek, genom reformer som både ökar tillgängligheten och ger apotek möjlighet att avlasta delar av primärvården. Det brittiska systemet med Pharmacy First är redan en målsättning för Moderaterna, men ovan nämnda regelverk kan snabbt reformeras, med brett stöd i riksdagen, i väntan på en mer genomgripande tillgänglighetsreform. Detta bör ges regeringen till känna.

Noria Manouchi (M)

Gustaf Göthberg (M)

Ludvig Ceimertz (M)